gemeente lingewaard

Evaluatie
Taskforce Sociaal Domein 2019-2022

Voorjaar 2023

Inhoudsopgave

1.Inleiding en leeswijzer 3

2.Wat wilden we bereiken met de Taskforce Sociaal Domein? 3

3.Wat gingen we daarvoor doen? 3

4.Wat hebben we gedaan? 3

5.Hoe hebben we dat gedaan? 5

6.Wat hebben we bereikt? 5

6.1 Algemene maatregelen 6

6.2 Maatregelen jeugd 6

6.3 Maatregelen Wmo 7

6.4 Maatregelen Participatie 8

6.5 Financieel 8

7.Wat hebben we ervan geleerd? 9

7.1 Inhoudelijke lessen 9

7.2 Lessen over de werkwijze 10

8.Conclusies en aanbevelingen voor het vervolg 11

8.1 Conclusies 11

8.2 Aanbevelingen voor het vervolg 12

8.3 Aanbevelingen voor de inzet van de Reserve Sociaal Domein 14

Bijlage: Algemene Trends en Ontwikkelingen 16

1. Inleiding en leeswijzer

In het voorjaar van 2019 werd duidelijk dat de tekorten binnen het Sociaal Domein als gevolg van de decentralisatie op het gebied van Jeugdzorg, Wmo en Participatiewet steeds groter werden. Ook werd duidelijk dat er onvoldoende inzicht was in wat er nu eigenlijk gebeurde binnen die decentralisaties en werd onvoldoende grip ervaren op gebruik van voorzieningen en de bijbehorende kosten.
Dit was aanleiding om een Taskforce in te stellen die met een analyse moest komen en met concrete voorstellen om meer grip te krijgen op de uitgaven.

De Taskforce kreeg een looptijd van 3 jaar. Nu, voorjaar 2023, presenteren wij de evaluatie van de Taskforce Sociaal Domein 2019-2022.

Er is jaarlijks gerapporteerd over de voortgang van de werkzaamheden en over de financiële vertaling daarvan, dit is gebeurd in de Jaarverslagen van de Taskforce en in de reguliere verantwoordingsdocumenten. In deze evaluatie herhalen we niet wat we al op een andere plek gerapporteerd hebben.

In deze evaluatie gaan we in op het doel van de Taskforce, over wat we gedaan hebben, wat het heeft opgeleverd en wat we ervan geleerd hebben.
Aan het einde van de evaluatie komen we tot enkele conclusies en aanbevelingen voor het vervolg. Want zoals beschreven in het Coalitieakkoord 2022-2026 ‘Samen kunnen we veel aan’, kiezen we, gezien alle ontwikkelingen die op ons afkomen, voor een vervolg van de Taskforce. Wij gaan daarbij ook in op de Reserve Sociaal Domein.

In de evaluatie spreken we van de Rapportage Taskforce 2019-2022 als we het hebben over het document uit 2019 op basis waarvan de Taskforce is uitgevoerd. Als we het hebben over de uitvoering van de verschillende maatregelen spreken we over de Taskforce.

2. Wat wilden we bereiken met de Taskforce Sociaal Domein?

In de kern wilden wij er met de Taskforce voor zorgen dat we onze inwoners kunnen ondersteunen als zij zorg nodig hebben en zorgen dat de kosten hiervoor beheersbaar blijven. We wilden daarbij een besparing realiseren van € 1.800.000 in 2023.

3. Wat gingen we daarvoor doen?

In de Taskforce is er voor gekozen om in te zetten op verdere transformatie in plaats van op het snijden in voorzieningen. Er is een dertigtal maatregelen geformuleerd waarvan verwacht werd dat die op korte of middellange termijn zouden leiden tot beheersing van de uitgaven en vervolgens tot besparingen op de kosten.
Globaal bestonden de maatregelen uit het verbeteren van de eigen werkprocessen, meer regie voeren op zorgtrajecten, betere en intensievere samenwerking met maatschappelijk partners en een stevige inzet op preventie.
De uitvoering van de maatregelen zou gemonitord worden en hierover zou met regelmaat aan de raad gerapporteerd worden.
Voor de uitvoering van de Taskforce werden tijdelijk extra middelen beschikbaar gesteld en werd de Reserve Sociaal Domein gevormd en bij raadsbehandeling verhoogd.

4. Wat hebben we gedaan?

Zoals ook in het Jaarverslag 2022 is vastgesteld hebben we in de afgelopen jaren alle 30 maatregelen uitgevoerd.
Zie hieronder het overzicht van de maatregelen zoals opgenomen in het Jaarverslag Taskforce Sociaal Domein 2022.

	Start in 2023
	Gestart en is doorlopend proces
	Afgerond

Nr	Maatregel	SVZ	Gerealiseerd 2022
1	Aanscherpen werkprocessen en –afspraken		3.1.4
2	Kostenbewuste keuzes		3.1.1
3	Van indiceren naar regie		3.1.1
4	Monitoring		
5	Professionaliseren C&R		3.1.2
6	Samenwerking gesubsidieerde partners		3.1.2
7	Samenwerking strategische partners		3.1.2
8	Kwaliteit en zorgfraude		3.1.3
9	Terugdringen administratielast		
10	Versterken positie in de regio		3.1.2
11	Werkgroep zorglokaal		
12	Toegang versterken		3.1.1 3.2.1
13	Transformatie ambulante jeugdhulp		3.2.2
14	Minder jongeren in instellingen		3.2.1 3.2.3
15	Kinderen en echtscheiding		3.2.4
16	Algemene voorzieningen en ouderen		3.3.1
17	Vereenvoudigen toegang		3.3.1
18	Investeren inwonerinitiatieven		3.3.1
19	Overbruggingszorg		
20	Sluitend aanbod ggz en lvb		3.3.2
21	Onderzoek Avan		
22	Afschaffen meerkostenregeling		
23	Verlagen administratieve druk		3.4.4
24	Analyse jongeren in bestand		3.4.1
25	Extra uitstroom naar werk		3.4.3
26	Investeren in preventie		3.4.2
27	We kennen onze klanten		3.4.1
28	Intensiveren lokale werkgeversbenadering		3.4.4
29	Optimaliseren werkprocessen		3.4.4
30	Beleid op orde		4.4.1

Naast de maatregelen zoals ze benoemd zijn in de Rapportage Taskforce Sociaal Domein 2019-2022 is in 2021 het Beleidsplan Sociaal Domein vastgesteld. In dit beleidsplan is uitgebreid beschreven op welke manier we in Lingewaard de transformatie in het Sociaal Domein verder willen vormgeven. Het Beleidsplan vormt

daarmee een richtinggevend document voor de uitvoering van een groot deel van de maatregelen uit de Taskforce. Een deel van de maatregelen vormt integraal onderdeel van de uitvoering van het Beleidsplan.

In de Taskforce wordt het belang van preventie benadrukt, dit is opnieuw bevestigd in het Beleidsplan. Om hier daadwerkelijk uitvoering aan te kunnen geven, is een sterke sociale basis met algemene voorzieningen dichtbij de inwoners van belang. Dit is vertaald in de Contourennota 'Versterking Sociale Basis' die in maart 2023 door de raad is vastgesteld.

Jaarlijks is een verslag opgemaakt van de Taskforce waarin op inhoud, op aantallen en op financiën is gerapporteerd over de uitvoering van de Taskforce. Ook tussentijds is gerapporteerd over de voortgang en zijn besprekingen georganiseerd in de auditcommissie.

5. Hoe hebben we dat gedaan

De Rapportage Taskforce Sociaal Domein 2019-2022 bevat een uitgebreide analyse van gebruik en kosten van voorzieningen in het sociaal domein in Lingewaard. Er is een historisch overzicht gemaakt van het gebruik sinds de decentralisaties in 2015 waardoor ontwikkelingen en trends zichtbaar worden. Daarnaast is gekeken naar welke groepen inwoners van welke voorzieningen gebruik maken, is een vergelijking gemaakt met andere gemeenten en is er gekeken naar de kosten in het sociaal domein. Ook is gekeken naar specifieke zaken rond de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet.

Bij de maatregelen in de Taskforce is getracht aan te sluiten bij de analyse die gemaakt was, zodat er daadwerkelijk sprake was van gerichte maatregelen.
Daarom hebben de maatregelen per onderdeel een bepaalde samenhang;

- de algemene en bedrijfsvoering maatregelen zijn er op gericht om efficiënter te werken en kritisch te kijken naar de rol van de gemeente.
- de maatregelen op de Jeugdwet kennen drie overkoepelende doelstellingen, te weten terugdringen verblijf, normaliseren van opvoed- en opgroeivraagstukken en het versterken van de toegang.
- de maatregelen op de Wmo spelen in op de vergrijzing en de mogelijkheden om zorg anders te organiseren
- de maatregelen op de Participatiewet zijn gericht op daling van het aantal mensen dat een uitkering ontvangt.

In de periode dat de Rapportage Taskforce Sociaal Domein werd voorbereid, was er sprake van een kleine project- of kerngroep die de analyses uitvoerde en die verantwoordelijk was voor het bedenken van de maatregelen. Deze groep mensen bestond uit strategisch beleidsmedewerkers van de gemeente. Op onderdelen werden partners en zorgaanbieders nadrukkelijk betrokken.

Nadat de raad had ingestemd met de maatregelen uit de Rapportage Taskforce Sociaal Domein werden de maatregelen in uitvoering gebracht. Elke maatregel kreeg een trekker toegewezen, de trekkers waren verantwoordelijk voor de voortgang en de rapportage.

Zoals in eerdere rapportages vermeld, was de uitvoering van de Taskforce nog maar net gestart toen de eerste lock-down vanwege de coronapandemie van kracht werd. Hierover wordt in de bijlage 'Algemene trends en ontwikkelingen' bij deze evaluatie uitgebreid geschreven. We vermelden het hier ook omdat de impact op de uitvoering van de Taskforce nauwelijks kan worden overschat. Collega's die elkaar niet meer fysiek konden treffen om te sparren en af te stemmen, collega's en partners die hun tijd moesten steken in het opvangen van de gevolgen van de pandemie. Ideeën die opeens onuitvoerbaar bleken omdat inwoners elkaar niet meer konden ontmoeten. Naast extra uitdagingen heeft corona op onderdelen ook kansen opgeleverd. Zo is bijvoorbeeld een extra impuls gegeven aan digitale dienstverlening.

6. Wat hebben we bereikt?

In de jaarverslagen is gerapporteerd over de voortgang van de verschillende maatregelen. In deze evaluatie blikken we op hoofdlijnen terug op de afgelopen periode.

6.1. Algemene maatregelen

Anders werken

De algemene maatregelen uit de Taskforce zijn er hoofdzakelijk op gericht om anders te gaan werken. Anders in de zin van de basis op orde, inzicht in data en uitgaven, samenwerking met partners, meer regie voeren en minder zelf uitvoeren. Tijdens de periode van de Taskforce zijn hier flinke stappen in gezet, o.a. op het gebied van contract- en relatiemanagement, kwaliteit en handhaving, het optimaliseren en vastleggen van processen en de beschikbaarheid van stuurinformatie. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen om de samenwerking rond de voorliggende voorzieningen in de sociale basis verder te ontwikkelen.
Deze andere, meer professionele, manier van werken is inmiddels onderdeel van het reguliere werk en is geborgd in functies en bij medewerkers. Het is daarmee niet klaar en blijft een voortdurend aandachtspunt en vraagt structurele inzet en capaciteit.

Toegang algemeen

Binnen de terugblik op de specifieke vakgebieden gaan we in op de toegang voor dat specifieke vakgebied, hier noemen we een aantal algemene ontwikkelingen.

Daar waar mogelijk wilden we de toegang tot hulp vereenvoudigen omdat dit beter past bij een goede dienstverlening. Ook verminderen we zo de administratieve lasten voor zowel de inwoner als voor de gemeente.

Vanuit die gedachte is binnen de gemeente het Portaal ingericht. In dit Portaal kunnen enkelvoudige vragen direct worden opgepakt en worden inwoners met vragen direct te woord gestaan. De werkwijze met het Portaal heeft er toe geleid dat de wachtlijsten fors zijn afgenomen en de klanttevredenheid is toegenomen. Het Portaal zal de komende tijd nog verder doorontwikkeld worden.

Wanneer een ondersteuningsvraag complexer is, wordt een afspraak ingepland met de consulent voor een keukentafelgesprek. Bij complexe ondersteuningsvragen werkt het team Toegang al geruime tijd volgens de methode van De Nieuwe Route. Kenmerkend voor deze methode is dat het eigenaarschap over de situatie en de oplossingen bij alle betrokkenen samen wordt gelegd. Dit wordt inmiddels gecombineerd met werken vanuit de bedoeling en vormt samen ‘De Lingewaardse manier van werken’.

6.2 Maatregelen Jeugd

Toegang Jeugd

In de Taskforce is o.a. ingezet op versterking van de lokale toegang tot jeugdzorg. Dit is op meerdere manieren gebeurd. Zo is er een gedragswetenschapper aangesteld die kan helpen bij de beoordeling van casuïstiek en die een gesprekspartner kan zijn voor verwijzers. Ook is gewerkt aan het op sterkte brengen van de formatie in het Team Toegang. Door wisselingen en ziekte is de formatie pas begin 2023 op sterkte gekomen. Ten tijde van de uitvoering van de Taskforce is dus steeds in meer of mindere mate gewerkt met een beperkter aantal consulenten dan beoogd.

Zoals bekend vormt het gemeentelijke Team Toegang niet de enige toegang tot jeugdzorg. In de Taskforce is geprobeerd om meer invloed te krijgen op de andere toegangen of verwijzers tot jeugdzorg, we noemen hier met name de huisartsen en de Gecertificeerde Instellingen.

Medio 2022 is met Onze Huisartsen een overeenkomst gesloten voor de inzet van Praktijkondersteuners Jeugd bij de huisartsenpraktijken in Lingewaard. De gemeente financiert deze praktijkondersteuners. Onze Huisartsen zorgt voor werkgeverschap en kwalitatieve inzet van praktijkondersteuners bij huisartsenpraktijken die hieraan mee willen doen. Onder meer vanwege enorme werkdruk bij huisartsen tijdens de corona periode heeft de voorbereiding voor de komst van de praktijkondersteuners langer geduurd dan vooraf was beoogd. De verwachting is dat door inzet van de Praktijkondersteuner Jeugd er minder onnodig dure zorgtrajecten worden ingezet. Dit is ook de ervaring van andere gemeenten.

Naast de huisartsen vormen ook de Gecertificeerde Instellingen een belangrijke rol als verwijzer voor de vaak zwaardere vormen van jeugdzorg. Gecertificeerde Instellingen houden zich bezig met jeugdbescherming en jeugdreclassering. Tot voorjaar 2022 kon een Gecertificeerde Instelling jeugdzorg inzetten zonder enige vorm van contact of afstemming met de gemeente, terwijl de gemeente vervolgens wel verantwoordelijk was voor de kosten. Als onderdeel van de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming is in het voorjaar van 2022 de afspraak gemaakt dat die afstemming er moet komen. Inmiddels staat deze afspraak weer onder druk, omdat de Gecertificeerde Instellingen onder andere vanwege werkdruk de afspraken willen herzien. De gemeente Lingewaard heeft de afgelopen jaren een actieve rol gepeeld in de regionale overlegstructuur om te komen tot de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming. Daarnaast zetten de jeugdconsulenten binnen het Team Toegang actief in op samenwerking op casusniveau met Gecertificeerde Instellingen en aanbieders.

Jeugdzorg in relatie tot onderwijs en voorliggend veld

In veel van de maatregelen uit de Taskforce speelt samenwerking rond het onderwijs een belangrijke rol. Het belang van deze samenwerking wordt landelijk nu ook bevestigd in de Hervormingsagenda Jeugd. Lingewaard zet hier al enige tijd actief op in door o.a. de financiering van gezinscoaches, vormgeving van samenwerkingsnetwerken en dergelijke.

Gezinscoaches worden ingezet op scholen en bij kinderopvang, dit zijn de plaatsen waar opgroei- en opvoedproblemen vaak het eerste zichtbaar worden. Met de komst van de gezinscoaches is een belangrijke stap gezet richting laagdrempelige ondersteuning van jongeren en hun ouders, Hierdoor kunnen zwaardere vormen van hulp zo mogelijk voorkomen worden of tijdiger worden ingezet. De gezinscoaches kunnen gebruik maken van de verkorte route richting gemeentelijke toegang, de jeugdconsulenten hoeven bij de verkorte route niet opnieuw een uitgebreid onderzoek te doen. Wij maken op deze manier gebruik van de kennis van onze maatschappelijke partners. Deze werkwijze past ook goed bij de beweging die wij willen maken bij de versterking van de sociale basis.

Tijdens de coronacrisis was de eerste zorg van scholen het organiseren van digitale lessen voor hun leerlingen, de samenwerking rond jeugdzorg stond daardoor enige tijd begrijpelijkerwijs op een wat lager pitje.

6.3 Maatregelen Wmo

Algemene voorzieningen en laagdrempelige toegang

Inzet binnen de Taskforce op het gebied van de Wmo was met name het investeren in algemene voorzieningen. Gezien de demografische ontwikkelingen is de verwachting dat steeds meer mensen een beroep doen op de Wmo, dan loont het om te bekijken of voorzieningen in een andere, minder dure vorm, kunnen worden aangeboden.

Een voorbeeld hiervan is de was- en strijkservice. Voor veel mensen was dit in eerste instantie een onwennige gedachte waarbij men het gevoel had dat er hen iets werd afgenomen. Dit heeft in de eerste fase tot een groot aantal bezwaarschriften geleid. Inmiddels is het een werkwijze die inwoners kennen en zien we de inzet van thuiszorgondersteuning afnemen.

Diezelfde demografische ontwikkelingen maken het ook voor de hand liggend om de toegang tot hulp voor ouderen dichtbij en eenvoudig te maken. Met de realisatie van het Portaal en de verkorte route is hierin een belangrijke stap gezet. We hebben o.a. de toegang tot huishoudelijke hulp vereenvoudigd voor inwoners die bekend zijn bij een mantelzorgondersteuner of een dementiecoach. Deze werkwijze is voorbereid in 2022 en begin 2023 van start gegaan. Deze ontwikkeling wordt verder voortgezet in de versterking van de sociale basis.

Hulp voor kwetsbare inwoners

Met de inzet van de wijk geestelijke gezondheidszorg (ggz) hebben we in onze gemeente geregeld dat er expertise over ggz problematiek voorhanden is waardoor we signalen van inwoners met een psychische kwetsbaarheid of hun omgeving eerder opvangen.

Dit is ook nodig omdat een deel van onze inwoners met deze problematiek te maken heeft en zij steeds vaker gewoon in de wijk wonen. Om tot een sluitende aanpak van de begeleiding van inwoners met ggz problematiek te komen hebben we nog een weg te gaan. Een weg die o.a. wordt bemoeilijkt door regelgeving, wachtlijsten en een beperkt aanbod.

6.4 Maatregelen Participatie

Minder mensen in de uitkering

Het beoogd resultaat van de maatregelen in de Taskforce was minder mensen in de uitkering, heel concreet zou het aantal mensen dat een bijstandsuitkering ontvangt moeten dalen tot onder de 400. Als we kijken naar de afgelopen jaren is er inderdaad uitstroom gerealiseerd en is die vaak hoger dan geraamd en ook hoger dan het gemiddelde in Nederland. Aan het einde van de Taskforceperiode hadden 414 inwoners een uitkering, dit waren er eind 2020 nog 450.
Naast bevordering van de uitstroom, zie hieronder, is ook gewerkt aan voorkomen van instroom o.a. door een actieve benadering van jongeren.

Maatregelen gericht op mogelijk maken van werken aan uitstroom

De maatregelen binnen de Taskforce richten zich voor een groot deel op het mogelijk maken van uitstroom. Voorbeelden hiervan zijn de bestandsanalyse, het verder ontwikkelen van processen, het gerichter inzetten van re-integratiemiddelen en samenwerking met het WSP. De maatregelen zijn ook allemaal opgepakt en deels afgerond, deels zal de afronding in 2023 plaatsvinden.
Extra aandacht is hierbij ook besteed aan uitstroom van statushouders.

Inzetten op armoedebestrijding en bestaanszekerheid

Zowel de coronapandemie als de energiecrisis hebben duidelijk gemaakt dat in onze gemeente groepen mensen wonen die kwetsbaar zijn als het gaat om bestaanszekerheid. Deze groep is groter dan de mensen die een bijstandsuitkering ontvangen, het betreft ook mensen met andere uitkeringen, minimumloon en ondernemers. Er is hard gewerkt aan het inzichtelijk maken van deze groepen en er wordt daadwerkelijk hulp geboden o.a. in de vorm van minimaregelingen en de energietoeslag.

Een andere bedreiging voor bestaanszekerheid wordt gevormd door schulden. Voor mensen die een uitkering aanvragen wordt in de brede intake al stilgestaan bij mogelijke schulden. Bestaanszekerheid zal ook de komende jaren een belangrijk aandachtsgebied blijven.

6.5 Financieel

In de Rapportage Taskforce Sociaal Domein 2019-2022 is voor de periode 2020 tot en met 2023 een taakstelling opgenomen van € 1.800.000. Deze taakstelling loopt door tot en met 2023. In deze evaluatie van de Taskforce hanteren we de periode van 2020 tot en met 2022.

De taakstelling zoals die staat opgenomen in de Rapportage Taskforce Sociaal Domein 2019-2022

Maatregelen (bedragen x € 1.000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Sociaal Domein				
Maatregelen Sociaal Domein breed	0	210	250	250
Jeugdwet				
Minder jongeren op terreinvoorzieningen	50	100	150	200
Overige maatregelen Jeugd	0	200	400	600
Wmo				
Afschaffing meerkostenregeling	200	200	200	200
Doelgroepenvervoer	50	50	50	50
Overige maatregelen Wmo	0	0	0	0

Participatiewet				
Vijftig uitkeringen minder in drie jaar	100	300	450	500
Totaal	**400**	**1.060**	**1.500**	**1.800**

De taakstellingen uit de Taskforce zijn jaarlijks in mindering gebracht op het geraamde bedrag, daarmee is de taakstelling dus elk jaar vooraf ingeboekt.

De tussentijdse wijzigingen binnen het Sociaal Domein, zoals de bijstellingen van rijksmiddelen in de mei-, september- en decembercirculaire, zijn telkens gerapporteerd en verwerkt in de Turap of jaarrekening. De afwijkingen (binnen programma 6 –Sociaal Domein) op realisatiebasis, zowel positief als negatief, voor de uitvoering van de Jeugdzorg, Wmo en Participatiewet zijn vereffend met de Reserve Sociaal Domein. Ook zijn er investeringen om te kunnen innoveren ten laste gebracht van de Reserve Sociaal Domein.

In de Jaarverslagen van de Taskforce over 2020, 2021 en 2022 hebben we telkens een overzicht opgenomen van wijzigingen in de Reserve Sociaal Domein. De stand van de Reserve Sociaal Domein is per 31-12-2022 *begroot* op € 3.125.000. Dit is een voorlopige stand aangezien de definitieve uitkomst van de jaarrekening 2022 nog tot een wijziging van deze stand kan leiden.

De taakstellingen zijn in de meerjarenbegroting verwerkt en daarmee kunnen we vaststellen dat eind 2023 de financiële taakstelling van € 1.800.000 op begrotingsbasis is gerealiseerd. Van de beoogde besparing van € 1.8 mln is € 1.5 mln gerealiseerd tot en met de begroting van 2022. De laatste € 300.000 is verwerkt in de begroting 2023.

7. Wat hebben we ervan geleerd

Zonder naar volledigheid te streven benoemen we in deze paragraaf een aantal lessen die we geleerd hebben uit de Taskforce, zowel op inhoud als op werkwijze.

7.1 Inhoudelijke lessen

Veel besluitvorming rond jeugdzorg vind niet plaats op lokaal niveau

Veel van de afspraken rond jeugdzorg worden niet op lokale schaal gemaakt. Rond inkoop bijvoorbeeld zijn de meeste afspraken regionaal gemaakt. Rond de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming zijn de afspraken bovenregionaal gemaakt en rond de inzet van Gecertificeerde Instellingen gebeurt dat op landelijk niveau. Dit heeft ook invloed gehad op de uitvoering van maatregelen uit de Taskforce omdat onze sturingsmogelijkheden rond bijvoorbeeld jeugdigen in verblijf relatief beperkt zijn.

De Hervormingsagenda Jeugd, waarin afspraken staan tussen Rijk, VNG, aanbieders, professionals en jongerenvertegenwoordigers, bevestigt de ontwikkeling dat er meer afspraken op landelijk niveau gemaakt worden om op die manier problemen binnen de jeugdzorg aan te pakken. Problemen waar wij ook lokaal mee te maken hebben. Een deel van de afspraken uit de Hervormingsagenda kan ons helpen om lokaal beter te sturen.

Zo is er bijvoorbeeld een landelijke afspraak nodig om de vastgoedtransitie voor verblijfsinstellingen te regelen, waardoor meer kleinschalige voorzieningen ontstaan. Wanneer op deze manier de randvoorwaarden ingevuld zijn, kunnen wij lokaal ook steviger inzetten op verminderen van verblijf binnen grootschalige terreinvoorzieningen.

Een andere belangrijke afspraak uit de Hervormingsagenda is dat er een duidelijkere begrenzing komt van wat wel of niet tot jeugdhulp gerekend wordt. Dit kan een gemeente op dit moment niet zelfstandig doen, omdat dit nadere uitwerking van de wetgeving vraagt.

De kosten voor de jeugdzorg zijn een voortdurend onderwerp van gesprek en discussie tussen Rijk en gemeenten en dan vooral de verdeling van de kosten. Het Rijk vindt dat gemeenten het voor minder geld moeten kunnen doen en boekt bezuinigingen in voor afspraken die nog niet gemaakt zijn of waarvan de effecten nog niet bekend zijn. Dit maakt dat de financiële randvoorwaarden waarbinnen gemeenten moeten werken steeds veranderen en niet aansluiten op de ideeën en ervaringen van de gemeenten zelf. De verschillen van inzicht rond financiën zorgen ervoor dat de vaststelling van de Hervormingsagenda steeds opnieuw wordt uitgesteld. Bij het opstellen van deze evaluatie is nog niet bekend wanneer de Hervormingsagenda vastgesteld zal worden.
Overigens zijn ook bij de uitvoering van de Participatiewet de financiële randvoorwaarden waarbinnen gewerkt moeten worden onderhevig aan tussentijdse veranderingen, voor Lingewaard is de rijksbijdrage BUIG tussentijds naar beneden bijgesteld op basis van landelijke ontwikkelingen.

Belang versterken sociale basis

Om af te kunnen schalen naar lichtere vormen van jeugdzorg of om jeugdzorg te kunnen beëindigen is het nodig dat er een sterk voorliggend veld is. Ditzelfde geldt voor zorg voor ouderen of kwetsbare inwoners met ggz problematiek. Inwoners kunnen dan via een lichtere vorm van begeleiding of via een algemene voorziening hulp krijgen zonder dat hiervoor een indicatie nodig is. Dit is in de regel goedkoper en past ook beter bij normaliseren en positieve gezondheid, wat belangrijke uitgangspunten zijn voor de transformatie in onze gemeente. Met het meerjarige traject ‘Versterken Sociale Basis’ zet de gemeente Lingewaard hier een belangrijke stap in.

Algemene voorzieningen

Bij de start van de Taskforce was één van de ideeën om voor de algemene voorzieningen o.a. aan te sluiten bij bestaande inwonersinitiatieven en vrijwilligersorganisaties.
Op meerdere plekken in Lingewaard runnen vrijwilligers ontmoetingsgelegenheden en dat zijn waardevolle voorzieningen. Om de omslag te maken naar een algemene voorziening zou ook een zekere mate van professionalisering nodig zijn. Vrijwilligers zaten, begrijpelijk, niet altijd te wachten op grotere verantwoordelijkheden voor soms kwetsbare inwoners. De energie bij de initiatieven dreigde weg te vloeien terwijl men juist weer opkrabbelde na de coronaperiode waarin vrijwel alle activiteiten gedwongen stil hadden gelegen.

Daarom wordt nu gekozen voor de ontwikkeling van laagdrempelige voorzieningen met een professionele insteek. Deze ontwikkeling wordt verder doorgezet in het traject ‘Versterken Sociale Basis’. De inzet en betrokkenheid van vrijwilligers, zonder ze daarbij te overvragen, blijft overigens van belang in de sociale basis.

Wijziging van de doelgroep van de Participatiewet

Het is een landelijke trend dat een steeds groter deel van de inwoners die een uitkering ontvangt structurele ondersteuning nodig zal hebben om aan het werk te komen en te blijven. Dat zijn o.a. de mensen die een loonkostensubsidie ontvangen en die begeleiding op de werkplek nodig hebben. Deze ontwikkeling hangt o.a. samen met wijzigingen binnen de SW en de Wajong waardoor geen nieuwe instroom meer mogelijk is. Werkgevers zijn vaak nog huiverig om hun vacatures door mensen uit deze doelgroep te laten vervullen.

7.2 Lessen over de werkwijze

Tijdens de Taskforce is een manier van werken ontwikkeld om grote, integrale, opgaven aan te pakken. Wij hebben geleerd dat deze manier van werken een aantal werkende elementen bevat.

Allereerst hebben we geconstateerd dat opgaven die met elkaar samenhangen een integrale aansturing behoeven. Ontwikkelingen binnen de ene opgave hebben effect op een andere opgave en alleen in een integrale aanpak met een daarbij behorende aansturing kunnen we de juiste afwegingen maken.

We hebben in de Taskforce de grote opgave vertaald in concrete acties die, waar mogelijk, ook nog vertaald zijn in concrete resultaten. Door deze werkwijze konden proces en resultaten beter aangestuurd en gemonitord worden. Ook betekent een concrete vertaling in acties dat er beter doelgericht gewerkt kan worden.

De Taskforce was mede gericht op het realiseren van een besparing. We hebben geleerd dat het soms langere tijd kost om besparingen te realiseren in het Sociaal Domein. De inzet van de Reserve Sociaal Domein gaf de ruimte om de noodzakelijke tijd te nemen om de besparingen te realiseren.

Bij grote opgaven in het Sociaal Domein gaat het in de regel om opgaven waarbij zowel Team Beleid, Team Toegang als Team Bedrijfsbureau een rol hebben. Ook daar is een integrale sturing en monitoring van belang om te zorgen dat de verschillende werkzaamheden zo optimaal mogelijk op elkaar aansluiten.

We hebben met de Taskforce geleerd dat we majeure ontwikkelingen moeten faseren zodat we gebruik kunnen maken van voortschrijdend inzicht en ervaringen in de praktijk. Te ver vooruit plannen op basis van aannames of te ver vooruit willen kijken is niet altijd effectief.

Er was binnen de Taskforce mede dankzij de Reserve Sociaal Domein ruimte om te investeren in nieuwe ideeën en ruimte om te leren en te experimenteren. Dit heeft veel nieuwe inzichten opgeleverd en de mogelijkheid om nieuwe werkwijzen uit te proberen.

We hebben binnen de Taskforce een goede verbinding met de politiek ontwikkeld. Hierbij hebben wij de raad met enige regelmaat geïnformeerd over de voortgang en ontwikkelingen, ook hebben wij op onderwerpen verdiepende besprekingen georganiseerd. Een en ander natuurlijk met inachtneming van ieders rol en verantwoordelijkheid.

We hebben voor de Taskforce een apart rapportagemodel gehanteerd, naast de bestaande documenten in de P&C-cyclus. Dit heeft goed gewerkt waar het ging om inhoudelijke verdieping op onderwerpen. Voor het overige veroorzaakte de aparte rapportage soms onduidelijkheid omdat de aansluiting met de informatie in de documenten van de P&C-cyclus gemist werd.

De Taskforce heeft ons daarmee, terugkijkend, meer sturing en inzicht gegeven doordat we op een andere manier zijn gaan werken.

8. Conclusies en aanbevelingen voor het vervolg

8.1 Conclusies

We concluderen dat de maatregelen die waren opgenomen in de Taskforce Sociaal Domein 2019-2022 zijn uitgevoerd. De meer projectmatige maatregelen zijn afgerond, andere zijn onderdeel geworden van de reguliere manier van werken of worden dat op korte termijn. Een tweetal maatregelen zijn voorbereid en worden in 2023 en verder als onderdeel van een opdracht verder uitgewerkt. Hiermee hebben we een professionaliseringsslag gerealiseerd. Om succesvol te blijven in de manier van werken zoals die is ontwikkeld is voortdurende aandacht nodig, dit vraagt ook capaciteit.

Wij concluderen dat wij de financiële taakstelling uit de Taskforce op begrotingsbasis hebben gerealiseerd en dat wij de Reserve Sociaal Domein nodig hebben om tijd te overbruggen die nodig is om besparingen te realiseren.

Wij kunnen concluderen dat de manier van werken zoals die in de Taskforce vorm heeft gekregen een succesvolle manier is om grote opgaven aan te pakken. Omdat we opnieuw te maken hebben met grote ontwikkelopgaven ligt een vervolg op de Taskforce voor de hand. Dit sluit ook aan bij hetgeen hierover is opgenomen in het Coalitieakkoord 2022-2026 ‘Samen kunnen we veel aan’.

De opgaven waarvoor de gemeente zich gesteld ziet hangen met elkaar samen, hebben elkaar nodig om succesvol te zijn en/of versterken elkaar. Dit keer zijn de opgaven niet primair gericht op sturing en beheersbaarheid, maar op (door)ontwikkelen en verbeteren, het zijn ontwikkelopgaven. De samenhangende ontwikkelopgaven kunnen worden gezien als een strategische agenda voor het sociaal domein.

Het zijn opgaven waarbij zowel Team Beleid, Team Toegang als Team Bedrijfsbureau een rol moeten spelen, willen we de opgaven tot een succes brengen, opgaven die dus integraal aangestuurd moeten worden.

Opgaven ook, die er om vragen ze te vertalen in concrete acties om ze uitvoerbaar te maken. Kortom opgaven die het beste aangepakt kunnen worden met de manier van werken zoals die in de Taskforce is ontwikkeld.

Voor het aanpakken van grote ontwikkelopgaven is tijd nodig. Naast een zorgvuldige voorbereiding, zo mogelijk samen met partners en andere betrokkenen, vragen dergelijke opgaven om tijd voor de uitvoering en borging. De looptijd van de Taskforce was drie jaar exclusief de voorbereidingstijd voor de Rapportage Taskforce 2019-2022. Dit is een werkbare duur gebleken.

De wijze van rapporteren over de Taskforce had als grote voordeel dat de raad in de vorm van de Auditcommissie op een goed werkbare manier werd geïnformeerd over inhoudelijke ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein. Om de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein goed te plaatsen binnen de totale gemeentelijke begroting is tegelijkertijd een nauwere aansluiting bij de verantwoordingsdocumenten uit de bestaande P&C-cyclus wenselijk.

Om grote opgaven rond transformaties en ontwikkelingen voortvarend en adequaat aan te kunnen pakken is financiële ruimte nodig. Het middel van een reserve Sociaal Domein waarbij ruimte is voor investeren in innovatie is daarbij een belangrijke randvoorwaarde.

Het realiseren van besparingen binnen het Sociaal Domein kost tijd, de inzet van de Reserve Sociaal Domein in de periode dat de besparingen nog niet of niet volledig gerealiseerd zijn is daarbij nodig.

Om optimaal gebruik te kunnen maken van een dergelijke reserve is enige bewegingsruimte voor het college wenselijk, op die manier kan de voortvarendheid vorm krijgen. Voortvarendheid die nodig is te kunnen innoveren.

8.2 Aanbevelingen voor het vervolg

Samengevat doen wij de volgende aanbevelingen voor het vervolg:

- Geef een vervolg aan de Taskforce Sociaal Domein
- Maak daarbij gebruik van de werkwijze zoals die ontwikkeld is
- Pak de grote ontwikkelopgaven van de komende tijd op in de nieuwe Taskforce
- Geef de nieuwe Taskforce een looptijd van 4 jaar
- Geef de nieuwe Taskforce de titel Taskforce Strategische Agenda Sociaal Domein 2023-2026, waarbij 2023 een voorbereidingsjaar is om de Strategische Agenda verder uit te werken en aan de raad ter vaststelling voor te leggen
- Sluit voor de rapportages over de voortgang zoveel mogelijk aan bij de documenten uit de P&C-cyclus
- Neem de Auditcommissie twee keer per jaar mee in de ontwikkelingen
- Houd de Reserve Sociaal Domein in stand voor ontwikkelingen, transformaties (bijvoorbeeld de Hervormingsagenda Jeugd) en de daarbij benodigde innovaties in het Sociaal Domein.
- Laat het college over de besteding van de Reserve Sociaal Domein verantwoording afleggen in de reguliere P&C-cyclus

Hieronder benoemen wij enkele aandachtspunten.

De uitvoering van de ontwikkelopgaven brengen ook financiële risico's met zich mee, zo kunnen wij nog niet goed overzien of de middelen die wij voor Beschermd Thuis zullen gaan ontvangen toereikend zijn. op grond van de aangekondigde Hervormingsagenda Jeugd is al een taakstelling op jeugdzorg verwerkt in onze begroting zoals in onderstaande tabel aangegeven is.

	2023	2024	2025	2026
Besparing op maatwerk	-200.000	-400.000	-600.000	-1.063.000

(Rijksaanname Hervormingsagenda)				
Extra besparing Lingewaard Extra jeugdmiddelen (2021)	-100.000	-200.000	-350.000	-350.000
Totale taakstelling	**-300.000**	**-600.000**	**-950.000**	**-1.413.000**

Wij merken daarnaast op dat de sterke prijsstijgingen als gevolg van inflatie en schaarste op termijn grote gevolgen kunnen hebben voor wat wij met onze gemeenschapsmiddelen kunnen doen. Wanneer de trend zich doorzet dat alles steeds meer kost zullen wij ons mogelijk opnieuw voor bezuinigingsopgaven gesteld zien. Want, ondanks compensatie in de Algemene Uitkering via het accres, is niet zeker of onze middelen voldoende mee groeien in verhouding tot de prijsstijgingen. Dat maakt de uitdaging van de ontwikkelopgaven waarvoor wij ons gesteld zien alleen maar groter.

Welke ontwikkelopgaven zien we op ons af komen?

We beschrijven hieronder kort en puntsgewijs de ontwikkelopgaven.

Versterken Sociale basis

- Opnieuw inrichten van voorliggend veld d.m.v. aanbestedingstraject
- Gemeentelijke toegang tot maatwerk hier op een juiste manier aan laten sluiten
- Ontwikkelen van meer algemeen toegankelijk aanbod en inzetten op preventie

Beschermd Thuis

- Ontwikkelen van de toegang tot beschermd thuis met het hybride toegangsmodel, inclusief het bijbehorende formatievraagstuk voor deze nieuwe taak, in samenhang met de ontwikkelingen in de sociale basis en andere relevante ontwikkelingen.
- Ontwikkelen van lokale steunstructuur
- Ontwikkelen van sociale netwerken voor mensen met psychische kwetsbaarheid (meedoen)
- Creëren van begeleide woonmogelijkheden in de wijk
- Verdeling financiële middelen organiseren met voormalig centrumgemeente Arnhem

Lingewaardse ontwikkelagenda jeugdhulp

- Analyseren en verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp
- Door ontwikkelen van de Toegang, in samenhang met de ontwikkelingen in de sociale basis, de Hervormingsagenda Jeugd en andere relevante ontwikkelingen
- Ontwikkelen van (een visie op) vrij-toegankelijke voorzieningen zonder wachtlijsten.
- Positioneren van de POH, als belangrijke schakel in het lokale netwerk
- De Nieuwe Route verankeren in verbinding met de omgekeerde verordening; de Lingewaardse manier van werken
- Werkwijze ontwikkelen om actiever regie te kunnen voeren op kinderen in (residentieel) verblijf
- Volgen en waar mogelijk meedenken in landelijke en (boven)regionale ontwikkelingen zoals Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, aanbesteding verblijf, GVJB, toekomsttuin

Bestaanszekerheid

- Uitvoeren van armoedebeleid, energietoeslag
- Herziening op de Participatiewet en de Rijksfinanciering daarvan actief volgen en analyseren op effecten voor Lingewaard
- Waar mogelijk anticiperen op een uitvoering vanuit de menselijke maat als onderdeel van de Lingewaardse manier van werken

IZA/GALA – Transformatie van zorg naar gezondheid

- Het Integraal Zorgakkoord en het Actief en Gezond Leven Akkoord zijn afgesloten tussen Rijk en maatschappelijke partners en beogen een transformatie in de zorg, om op deze manier de zorg voor alle Nederlanders toegankelijk, kwalitatief goed en betaalbaar te houden. Gemeenten spelen hierin ook een belangrijke rol.
- Maken van een plan van aanpak voor 1 september 2023 om een beroep te kunnen doen op beschikbare middelen van het Rijk, de raad wordt hierin meegenomen
- Impactanalyse uitvoeren hoe deze ontwikkeling zich verhoudt tot onze huidige werkwijze. Welke kansen liggen er?
- Vanuit de resultaten van deze impactanalyse een plan van aanpak maken.
- Samen Kwiek verder ontwikkelen om een goed werkende sociale kaart te creëren.
- Het gebruik van de 0e lijn verbeteren en de samenwerking tussen welzijn en zorg verbeteren.

Revitalisering publieke gezondheid

- Integrale aanpak jeugdgezondheidszorg
- Toekomstbestendige GGD uitvoeringsorganisatie

Integrale werkwijze rond statushouders en vluchtelingen

- Werkwijze ontwikkelen die gericht is op deelname en participatie
- Zorgen voor huisvesting en onderwijs
- Oog voor geestelijke en lichamelijke gezondheid
- Versterken sociaal netwerk en samenwerking met Vluchtelingenwerk
- Effecten invoering spreidingswet analyseren en plan van aanpak maken
- Samenhangend beleid tussen fysiek en sociaal domein

8.3 Aanbevelingen voor de inzet van de Reserve Sociaal Domein

De ervaring van de werkwijze in de Taskforce is dat om grote opgaven voortvarend en adequaat aan te kunnen pakken financiële ruimte nodig is. Het middel van een reserve Sociaal Domein waar ruimte is voor investeren in innovatie en waardoor ruimte ontstaat om te tijd te overbruggen totdat transformatie tot resultaten leidt is daarbij een belangrijke randvoorwaarde.

Raming financiële middelen voor ontwikkelopgaven

Als eerste zal voor de ontwikkelopgaven een nadere uitwerking worden gemaakt waarbij ook de financiële impact geschetst zal worden. Op voorhand kan al wel een globaal overzicht gegeven worden van de onderdelen waarvoor middelen nodig zullen zijn. Op een enkel onderdeel kan al een bedrag genoemd worden. Wij gaan uit van maximaal drie jaar financiering uit de Reserve Sociaal Domein in de ontwikkelfase, daarna moeten de uitgaven als we die willen doorzetten onderdeel uitmaken van de reguliere begroting. Zie voor een overzicht de tabel zoals hieronder weergegeven. De bedragen en fasering in de tabel zijn voorlopig, nadere invulling is onderdeel van de uitwerking van de Strategische Agenda 2023-2026.

Eerste raming inzet Reserve Sociaal Domein voor ontwikkelopgaven in Taskforce Strategische Agenda 2023-2026

Onderwerp	2023	2024	2025	2026
Versterken sociale basis				
- Projectleider	125.000*	125.000*		
- Ontwikkeling algemene voorzieningen en overgangsperiode		Pm	Pm	Pm
Beschermd thuis				

- Ontwikkelen lichte ondersteuningsvormen in de kernen	Pm	Pm	Pm	
Lingewaardse ontwikkelagenda jeugdhulp				
- Opvang taakstelling	Pm	Pm	Pm	Pm
- Ontwikkelen nieuwe werkwijze	Pm	Pm	Pm	
Bestaanszekerheid				
- Opvang mogelijke nadelen BUIG	Pm	Pm	Pm	Pm
- Effecten inflatie op bestaanszekerheid	Pm	Pm	Pm	
- Implementeren instrumentengids EVA	Pm	Pm		
- Ontwikkelen beschut werk in relatie tot activerend werk	Pm	Pm		
Transformatie zorg naar gezondheid				
- Verdere ontwikkeling dRural/Samen Kwiek	Europese subsidie	75.000	25.000	
- Uitvoeren impactanalyse op IZA en GALA	30.000			
Integrale werkwijze rond statushouders en vluchtelingen				
- Nog te ontwikkelen plannen	Pm	Pm	Pm	
Revitaliseren publieke gezondheid				
- Nog te ontwikkelen plannen		Pm	Pm	Pm
Randvoorwaardelijk				
- Programmamanager voor aansturing Taskforce Strategische Agenda Sociaal Domein	100.000	100.000	50.000	
- Verdere implementatie omgekeerd werken	50.000	75.000	50.000	
- Doorontwikkeling en implementeren data-gedreven werken	70.000	70.000	35.000	
Totaal (exclusief projectleider Sociale Basis	**250.000**	**320.000**	**160.000**	**Pm**

*De raad heeft met het vaststellen van de Contourennota versterking sociale basis ingestemd met deze onttrekking aan de Reserve Sociaal Domein.

De opgaven en ontwikkelingen die op ons afkomen in het Sociaal Domein zijn groot en vragen om aandacht en inzet.

Bijlage: Algemene trends en ontwikkelingen

De afgelopen periode hebben we gewerkt aan de uitvoering van de maatregelen uit de Rapportage Taskforce Sociaal Domein. Dit werken heeft niet los gestaan van de landelijke maatschappelijke situatie waarin we ons bevonden en landelijke ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein, zij vormden de context waarbinnen we ons werk moesten doen. In deze bijlage beschrijven we de belangrijkste landelijke ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein in de periode van de Taskforce. Daarbij maken we gebruik van landelijke rapporten. Dit kan betekenen dat onze lokale situatie anders is dan de landelijke situatie. De belangrijkste ontwikkeling waar we mee te maken kregen was de Coronapandemie en de maatregelen die getroffen moesten worden. Daarom wordt hieraan extra aandacht besteedt. De situatie rondom Corona is thans genormaliseerd en we kunnen ons nu bijna niet meer voorstellen hoe het was om met bijvoorbeeld een lock-down te leven.
Naast de algemene ontwikkelingen beschrijven we vervolgens de ontwikkelingen in de Jeugdzorg, de Wmo en de Participatiewet.

1. Algemene ontwikkelingen

1.1. Corona

De inkt was nauwelijks droog van de Rapportage Taskforce Sociaal Domen toen de coronapandemie uitbrak en we in maart 2020 te maken kregen met een eerste lock-down. Gedurende de hele periode van de Taskforce Sociaal Domein 2019-2022 heeft corona in hevige of mindere mate invloed gehad op het werk van ons als gemeente en onze partners en daarmee op de uitvoering van de maatregelen uit de Rapportage Taskforce Sociaal Domein.

De coronapandemie heeft grote invloed gehad op de leefsituatie van alle groepen in de samenleving en op de maatschappelijke problemen waarmee zij geconfronteerd werden. Het lijkt logisch te veronderstellen dat de coronapandemie heeft geleid tot een toename van het aantal mensen met maatschappelijke problemen en daarmee tot een toename van de omvang van de groep potentiële gebruikers van voorzieningen in het sociaal domein.[1]
We zien dat het vooral kwetsbare groepen zijn die risico's hebben gelopen vanwege de coronapandemie-crisis. Mensen met een arbeidsbeperking werken vaak in deeltijd en flexibele contacten en werken vaak in kwetsbare sectoren zoals uitzendbureau en horeca, zij kregen te maken met verlies van werk.
Mensen met een (licht) verstandelijke beperking hebben vaak last en moeite met de social distancing en moesten hun persoonlijk contact missen van de begeleiding. Een deel van hen is tijdelijk uit beeld geraakt.
Kinderen en jongeren, vooral degenen die voor de coronapandemie al in een kwetsbare positie verkeerden en/of jeugdhulp kregen en jongeren uit gezinnen met een zwakke sociaaleconomische positie hebben extra risico gelopen. Zowel de cognitieve als de sociale functie van school is voor hen belangrijk en die kon maar ten dele worden ingevuld door onlineonderwijs. Ook vonden stages en leerwerktrajecten geen doorgang. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor jongeren, wat hun behoefte aan (jeugd)hulp mogelijk vergroot. Het aantal meldingen van kindermishandeling en oudermishandeling is toegenomen, als gevolg van stress en huislijke spanningen vanwege de lock-down. Over alle leeftijdsgroepen heen, maar vooral bij ouderen zien we een stijging van de eenzaamheid. Het besmettingsrisico maakten hen extra voorzichtig met contacten.[2]

De hardste klappen in deze coronapandemie-crisis vallen snel bij de mensen die ook voor de pandemie al in een kwetsbare situatie zaten, met de minste reserves en het minste vermogen om schokken te dempen. De coronapandemie-crisis heeft bestaande kwetsbaarheden in het sociaal domein enkel verscherpt. Het Sociaal en Cultureel Planbureau wijst in haar adviesbrief aan het Kabinet op de grote negatieve gevolgen voor de lange termijn voor de kwaliteit van leven van burgers en voor de samenleving.
Niet alleen door bijvoorbeeld uitgestelde zorg, maar ook door een toename van mentale problematiek, vereenzaming, chronische stress door werkloosheid, schulden en armoede of de vrees daarvoor. We weten allemaal dat de mentale gevolgen van een crisis jarenlang kunnen doorwerken en dat de vraag naar zorg en ondersteuning toeneemt als de crisis voorbij is.[3]

[1] Sociaal en Cultureel Planbureau: Voorzieningen in 3D, mei 2021
[2] Sociaal en Cultureel Planbureau: Sociaal Domein op koers?, november 2020
[3] Sociaal en Cultureel Planbureau: Adviesbrief Sociaal en Cultureel Planbureau en Raad voor Volksgezondheid & Samenleving, januari 2022

1.1.1. Invloed van Corona op het werk van de gemeente en onze partners.

De consulenten van Team Toegang hebben hun werk moeten voortzetten vanuit huis en de keukentafelgesprekken vonden digitaal plaats, per telefoon of via teams. Consulenten zagen het werk toenemen om de vragen van inwoners te beantwoorden bij het 'wegvallen' van (een deel van) de ondersteuning en zoeken naar alternatieven. Door deze toegenomen werkdruk en het thuiswerken hebben consulenten in tijden van de lock-downs geen bijdragen kunnen leveren aan het uitvoeren van de maatregelen uit de Rapportage Taskforce Sociaal Domein. De nodige verbinding tussen de teams Sociaal Beleid en Toegang kwam vanwege het thuiswerken van iedereen stil te liggen, waardoor bijvoorbeeld de geplande pilots niet zijn opgestart.
Corona heeft ook invloed gehad op het aantal meldingen bij de Toegang. We zien dat in het eerste half jaar van 2020 het aantal meldingen en indicatiestellingen terug zijn gelopen in de jeugdhulp en de Wmo. Het team van de participatiewet heeft extra werk erbij gekregen met de verstrekking van de TOZO regeling voor zelfstandigen.

Het team Sociaal Beleid heeft veel extra taken moeten verrichten om de consequenties van corona en de corona-maatregelen op te vangen. Zeker in het begin bij de eerste lock-down in maart 2020 werden wij, net als andere gemeenten, voor een onbekende situatie geplaatst waarin op alle fronten gehandeld moest worden. Geschat wordt in dat in de periode 2020-2021 50% van het werk naar de inzet van corona maatregelen ging, om alles ingeregeld te krijgen en te schakelen bij nieuwe situaties en maatschappelijke problemen.
Er is een werkgroep coronarisico (voorbereiden op code zwart) ingesteld om in kaart te brengen wat de financiële risico's zijn voor de gemeente en te anticiperen op wat er komt kijken bij een volledige lock-down en ziekenhuisopname-stop. Er was een angst voor extra inzet van inhaalzorg, hierop hebben we ons moeten voorbereiden. Het extra werk vanwege corona heeft in die periode het reguliere beleidswerk en het uitvoeren van de maatregelen uit de Rapportage Taskforce Sociaal Domein ernstig onder druk gezet.
Ook bij onze zorg- en welzijnspartners zagen we dat alle aandacht en tijd weg gezogen werd naar het inregelen naar een nieuwe situatie en het reageren op de coronapandemie. Veel zorg en ondersteuning kon niet meer fysiek doorgaan, of werd helemaal gestopt, zoals de dagbesteding en doelgroepenvervoer. Zo mogelijk werd er gezocht naar alternatieve vormen van ondersteuning. Deze situatie maakt het lastig om in contact te blijven met onze zorg- en welzijnspartners en samen te werken aan de uitvoering van (een deel van de) maatregelen uit de Rapportage Taskforce Sociaal Domein. We kunnen constateren dat de gewenste transformatie in het sociaal domein in de periode 2020-2021 helemaal is stil komen te vallen. Dit beeld zien we ook bij andere gemeenten terug. In 2022 zien we de samenwerking met onze partners weer terugkeren en zijn er weer eerste stappen gezet in de transformatie in het sociaal domein. Een voorbeeld hiervan is de implementatie van de POH-ggz bij de huisartsen, waarvan de voorbereiding in 2022 kon worden gestart.

1.1.2 Invloed van Corona op de Jeugdhulp

Huisartsen verwijzen van oudsher vaker naar jeugd-ggz. Vanwege besmettingsgevaar gingen mensen minder snel bij de huisarts langs waardoor we in het begin van de coronapandemie een daling zien in het aantal jongeren die gebruik maak van deze voorzieningen. Terwijl we later een toename van het aantal indicaties voor individuele begeleiding jeugd zien. De oorzaak hiervan zien we vooral in een toename van spanning in kwetsbare gezinnen vanwege de lock-down. Maar ook dat ouders problemen van en bij hun kinderen beter in beeld kregen omdat er massaal werd thuisgewerkt[4]. De schoolsluitingen als gevolg van corona hebben met name voor leerlingen uit een lager sociaaleconomisch milieu grote gevolgen gehad: zij liepen leerachterstanden op en kregen lagere schooladviezen, waardoor de tweedeling in het onderwijs groter werd. Bijna de helft van de jongeren tussen de 12 en 25 jaar zegt dat de coronacrisis hun leven negatief beïnvloed heeft: ze konden minder leuke dingen doen, minder afspreken met familie of vrienden of ervoeren meer school- en studiestress dan vóór corona Ook lijkt de coronacrisis een negatief effect te hebben gehad op de fysieke leefstijl van jongeren, en op hun schoolprestaties[5]. Met behulp van het Nationaal Programma Onderwijsmiddelen proberen we deze negatieve effecten zo veel mogelijk te dempen.

[4] Gemeente Lingewaard: Lingewaard herstelt stap voor stap, november 2020
[5] Sociaal en Cultureel Planbureau: Zicht op de samenleving in coronatijd, mei 2020

Al met al zullen de lokale en de landelijke overheid er rekening mee moeten houden dat de behoefte aan (jeugd)zorg de komende jaren zal toenemen. In 2020 daalde het aantal jongeren met jeugdzorg als gevolg van een lagere instroom in de beginmaanden van de pandemie, maar in 2021 nam het gebruik van jeugdzorg weer toe[6].

1.1.3 Invloed van Corona op de Wmo

Voor de bestaande Wmo-cliënten bracht de coronacrisis een nieuwe situatie met zich mee. Sommige cliënten zetten hun ondersteuning tijdelijk zelf stop, bijvoorbeeld omdat ze niemand bij hen thuis wilden toelaten. In andere gevallen heeft de aanbieder de ondersteuning stopgezet, bijvoorbeeld in het geval van dagbesteding. Voor een deel werd daar op creatieve wijze een alternatieve invulling aan gegeven vanuit aanbieders. In andere gevallen hebben cliënten het stopzetten van voorzieningen zelf of met behulp van hun netwerk opgevangen[7].
Binnen de Wmo zijn de meeste Taskforce maatregelen gericht op de verschuiving van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen en juist waar die algemene voorzieningen in groepsverband werden aangeboden heeft corona ingrijpende gevolgen gehad. De pilot 'Algemene voorziening dagactiviteiten', waar De Minkhof en 't Blauwe Huukske deel van uitmaken, is vanwege de lock-down stil komen te liggen. Er zijn geen andere initiatieven in de overige kernen in Lingewaard aan toegevoegd. De pilot 'Powerful Ageing' is door de drukte bij de consulenten niet van start gegaan.

1.1.4 Invloed van Corona op werk en inkomen

In het algemeen lijkt de economie de coronacrisis goed te hebben doorstaan, mede door de steunmaatregelen van de overheid, maar er zijn sectoren waar de economische impact groot is. De afname van de werkgelegenheid deed zich vooral voor in sectoren zoals cultuur, sport en recreatie, de reisbranche, de schoonmaak en horeca[8]. De werkloosheid steeg aanvankelijk vooral onder jongeren, laagopgeleiden en mensen met een arbeidsbeperking omdat zij vaak een flexibel contract hadden, maar was eind 2020 ongeveer op het niveau van voor corona[9].
De arbeidsmarkt lijkt veerkrachtig, na de lock-downmaatregelen is de economie aangetrokken en is de vraag naar personeel in veel sectoren toegenomen, waarbij er nu sprake is van een krapte op de arbeidsmarkt in diverse sectoren.

1.2. Oorlog in Oekraïne en energiecrisis

De inval van Rusland in Oekraïne in februari 2022 heeft het wereldtoneel drastisch gewijzigd. Nederland. Ook in Lingewaard, hebben we een bijdrage geleverd om de grote stroom aan oorlogsvluchtelingen op te vangen. De oorlog in Oekraïne heeft tot grote economische consequenties geleid, waar met name kwetsbare inwoners en de lagere inkomens door getroffen worden. De energieprijs is drastische gestegen, en de inflatie is hoger dan in de jaren 90. De inflatie-ongelijkheid komt bij de kwetsbare inwoners onevenredig hard aan. De inflatiekosten maken onder kwetsbare huishoudens een groot bestandsdeel uit van het inkomen. Vanwege de energiecrisis heeft 30% van de huishoudens te maken met armoede en leeft 1 op de 10 kinderen in armoede[10]. Lingewaard heeft het minimabeleid uitgebreid met extra toeslagen, zoals de energietoeslag voor inwoners met een laag inkomen.

1.3. Stijgend gebruik voorzieningen sociaal domein en personeelskrapte

Het gebruik van (dure) maatwerkvoorzieningen en de kosten daarvan namen de afgelopen jaren toe en de vraag naar ondersteuning zal waarschijnlijk nog meer zal stijgen. Met name het gebruik van de Wmo ondersteuning (een groei van 19% tussen 2015 en 2019)[11] en de jeugdzorg (een groei van 17%, met name jeugdzorg zonder verblijf) stegen[12]. Het gebruik van jeugdzorg is vooral toegenomen doordat jongeren langer

[6] CBS: Toelichting op trendbreuk in tijdreeks jeugdzorgcijfer, 2021
[7] Significant: Inhoudelijke en financiële impact van het abonnementstarief Wmo, november 201
[8] UWV: Jaarrapportage 2021
[9] CBS statline: Wmo-cliënten; type maatwerkvoorzieningen 2015-20220
[10] Nieuwsuur: Uitzending 14 december 2022
[11] CBS Statline: Wmo-cliënten; type maatwerkarrangementen 2015-2020
[12] CBS statline: Kerncijfers over jeugdzorg 2015-2020

hulp ontvangen en er minder uitstroom is bij instellingszorg[13]. Dat het aandeel jeugdigen dat jeugdzorg ontvangt in omvang toeneemt kan bijvoorbeeld samenhangen met een verslechterende psychische gezondheid van jongeren of de grotere inzet van gemeenten op preventie en vroegsignalering. Maar dit kan ook komen door medicalisering van problemen, en de hoge prestatiedruk en hoge geluks-norm waardoor mensen professionele zorg vragen als er iets tegenzit[14].
In de Wmo 2015 en de jeugdhulp is nog geen verschuiving van zwaardere naar lichtere hulp zichtbaar[15].

In de zorg is geruime tijd een groot tekort aan personeel. Dat zien we ook terug in de jeugdhulp en Wmo ondersteuning. De ggz heeft zowel bij de jeugdigen als de volwassenen te maken met lange wachtlijsten, waardoor noodzakelijke zorg en ondersteuning uitblijft. In de jeugdbescherming en –reclassering kampt men met wachtlijsten, die de toch al ernstige problemen van de betrokken jeugdigen en gezinnen dreigen te verergeren[16]. Recentelijk zien we ook een groot personeelstekort bij de huishoudelijke hulp. Mede door de aanzuigende werking van het abonnementstarief bij hoge inkomens zien we de druk op de vraag naar huishoudelijke hulp toenemen en ook hier wachtlijsten ontstaan. Dit leidt tot schrijdende situaties, waarin kwetsbare ouderen zonder huishoudelijke ondersteuning komen te zitten. Om deze reden is het Kabinet voornemens om het abonnementstarief 'bij te gaan stellen' vanaf 2025.
De lange wachtlijsten bij Wlz-instellingen, voornamelijk bij de verzorging en verpleging, heeft tot consequentie dat kwetsbare ouderen onvrijwillig in de Wmo moeten blijven wachten tot er plaats is in een verzorgingstehuis.

2. Ontwikkelingen in de Jeugdzorg

2.1 Landelijk Hervormingsagenda Jeugd

De groei van de jeugdhulp is voor gemeenten (ook vanuit financieel oogpunt) zorgelijk. Veel verwijzingen verlopen via huisartsen of via de rechter, dus buiten de invloed van de gemeenten om. Dit alles maakt het lastig om grip te krijgen op de uitgaven voor jeugdhulp[17]

Recent onderzoek laat zien dat de stijging van het aantal cliënten binnen de jeugdzorg komt doordat de instroom in de jeugdzorg redelijk constant is over de jaren heen, maar dat de uitstroom achterblijft. De jeugdzorg is per cliënt duurder geworden en duurt langer.[18]

Om de jeugdzorg toekomstbestendig te houden is de Hervormingsagenda Jeugd opgesteld door de partners in de Vijfhoek: Rijk, gemeenten, aanbieders, cliëntenorganisaties en jongerenvertegenwoordigers. Deze Agenda is nog niet vastgesteld.
In de Hervormingsagenda Jeugd worden de volgende bestuurlijke afspraken voorgesteld:

- De Jeugdwet helder positioneren in de brede context van het sociaal domein en het afbakenen van de reikwijdte van de jeugdhulpplicht
- De lokale toegang met stevige lokale teams versterken
- Afbouw residentiele jeugdhulp: zo thuis mogelijk
- Kwaliteitsverbetering en blijvend leren
- Verbeteren regionale samenwerking en landelijke contractering specialistische zorg
- Eenvoudiger uitvoering en inkoop, minder administratieve lasten en aanpak negatieve effecten van marktwerking
- Verbeteren inzicht in het functioneren van het jeugdstelsel met data en monitoring

[13] Anderson Elffers Felix: Stelsel in groei. Een onderzoek naar financiële tekorten in de jeugdzorg 2020
[14] Sociaal en Cultureel Planbureau: Jeugdhulp in de wijk, 202
[15] Sociaal en Cultureel Planbureau: Uitdagingen in het Sociaal Domein, maart 2022
[16] Sociaal en Cultureel Planbureau: Voorzieningen in 3D, mei 2021
[17] Sociaal en Cultureel Planbureau: Voorzieningen in 3D, mei 2021
[18] AEF: Stelsel in groei. Een onderzoek naar financiële tekorten in de jeugdzorg, 2020

2.2. Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming

In de regio[19] is de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming opgesteld. Aanleiding vormde de boodschap van De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) dat in heel het land kinderen en gezinnen te lang wachten op de inzet van jeugdbescherming en op passende jeugdhulp.[20] Nadat de rechter een beschermingsmaatregel heeft uitgesproken, duurt het soms nog maanden voordat de hulp goed op gang komt. In de Gelderse Verbeteragenda jeugdbescherming wordt de verbetering gezocht via twee wegen:

- betere samenwerking, werken vanuit een gedeelde visie en uniforme werkwijzen, en
- het bijstellen van contractafspraken en financiële kaders.

Een van de bouwstenen uit de Gelderse Verbeteragenda Jeugdbescherming is het regionaal expertiseteam. Dit team ondersteunt de hulpverleners in het zoeken naar nieuwe oplossingen waarbij jongeren niet uit huis geplaatst hoeven te worden en een passend traject aangeboden krijgen. Het regionaal expertiseteam is een belangrijke schakel om te sturen op minder verblijf. Sinds de invoering van de Gelderse Verbeteragenda zijn er al stappen gezet, maar dit vraagt blijvende aandacht.

2.3 Woonplaatsbeginsel

Per 1 januari 2022 is de nieuwe woonplaatsbeginsel in werking getreden. Deze wetswijziging heeft er voor gezorgd dat er met ingang van die datum een verschuiving heeft plaatsgevonden in de groep jeugdigen waar wij als gemeente (financieel) verantwoordelijk voor zijn vanuit de Jeugdwet. De grootste verschuiving vond plaats bij jeugdigen met verblijf. Er zijn 57 jeugdigen administratief verhuisd en we hebben 22 jeugdigen ontvangen.

De verwachting was dat het effect van het woonplaatsbeginsel nog groter zou zijn voor Lingewaard. In de loop van 2022 is uit jurisprudentie gebleken dat gemeenten waar een Moeder-Kind-Huis is gevestigd verantwoordelijk zijn voor kinderen die in een dergelijk huis geboren worden. In Lingewaard is een dergelijk Moeder-Kind-Huis gevestigd, wat maakt dat onze gemeente een zogenaamde nadeelgemeente is.

3 Ontwikkelingen in de Wmo

3.1 Langer thuis wonen ouderen en vergrijzing

Er is een maatschappelijke trend dat ouderen steeds langer thuis wonen. Dit kan uiteindelijk vaak alleen met zorg en ondersteuning, waaronder de Wmo, worden georganiseerd. In combinatie met de toenemende vergrijzing is dit een belangrijke verklaring waarom de behoefte aan zorg en ondersteuning vanuit de Wmo jaarlijks stijgt. Hiermee moeten we rekening houden voor de uitgaven Wmo ondersteuning in de toekomst, We hebben als gemeente geen invloed op de vergrijzing. Wel hopen we door in de sociale basis anders te werken we de kosten beheersbaar houden.

Er zijn steeds meer inwoners in de hogere leeftijdscategorieën (65+ en verder). Daarnaast neemt ook het aantal ‘75-plussers’ binnen de bredere groep van 65+ toe (dubbele vergrijzing). Het is juist deze groep inwoners die gemiddeld genomen meer hulp en ondersteuning nodig heeft. Bijvoorbeeld omdat ze niet meer in staat zijn om zelf het (gehele) huishouden te doen. Naarmate in een gemeente het aantal inwoners boven de 65 jaar toeneemt, neemt het zorggebruik ook toe[21].

Ook in Lingewaard zal de groep ouderen in de komende jaren sterk gaan groeien: zijn er in 2021 bijna 10.500 65-plussers, in 2040 zal dit aantal zijn opgelopen tot bijna 14.300 mensen. Het aandeel 85-plussers zal in de periode 2021- 2040 stijgen met een factor 2,6 van 1.000 naar circa 2.590 mensen[22]. Dit is de groep met de grootste zorgvraag. Het aantal oudere *huishoudens* groeit van bijna 6.670 (nu) tot ruim 9.500 huishoudens (2040).Verreweg de meeste ouderen (94%) wonen thuis. Ook van de 85-plusser woont 70% nog thuis, vaak met ondersteuning vanuit de wijkverpleging.[23]

[19] De regio wordt gevormd door 7 jeugdhulpregio’s, 3 Veilig Thuis organisaties, 4 Gecertificeerde Instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming Gelderland
[20] Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd: Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd, 2019
[21] Significant: Monitor abonnementstarief Wmo, tweede rapportage 2020, september 2020
[22] Companen: Woonzorganalyse gemeente Lingewaard, juni 2022
[23] Nederlandse Zorgautoriteit: Monitor Zorg voor ouderen 2018

3.2 Abonnementstarief

Sinds 2019 geldt een maximumtarief voor huishoudens die gebruik maken van Wmo voorzieningen, dit is het zogeheten abonnementstarief. Het abonnementstarief is in de Wmo ingevoerd met als doel om de stapeling van eigen betalingen voor zorg en ondersteuning te beperken.[24].
De invoering van het abonnementstarief heeft een aanzuigende werking gehad op Hulp bij het huishouden, met name bij de hogere inkomensklassen. Een bijkomend gedragseffect van cliënten is dat, doordat het verschil in eigen bijdragen voor de Wmo- en Wlz-voorzieningen toeneemt, het voor cliënten financieel aantrekkelijker wordt om (langer) in de Wmo te blijven en een Wlz-indicatie uit te stellen [25].

3.3 Ambulantisering in de ggz

De ambulantisering in de ggz is een brede maartschappelijke trend. Zo is er al langere tijd ingezet op de afbouw van intramurale voorzieningen en opbouw van intensieve ambulante zorg. De doelgroep waar het hier om gaat is deels hulpbehoevend, bijvoorbeeld tijdens en/of na een behandeling, en maakt gebruik van Wmo voorzieningen, zoals individuele begeleiding[26]. Met de decentralisatie van beschermd wonen naar beschermd thuis (2024) zal de vraag naar Wmo voorzieningen, met name individuele begeleiding, toenemen.
De gemeente Lingewaard is een nadeelgemeente, het budget voor Lingewaard gaat fors omlaag. Dit wordt verklaard omdat we met veel ggz-cliënten te maken hebben vanwege het relatief hoge aantal instellingen binnen onze regio De opdracht bij de decentralisatie beschermd thuis is: hoe richten we een goede lokale infrastructuur in, waarbij we zo volledig mogelijk gebruik kunnen maken van het voorliggend veld.

4 Ontwikkelingen in de Participatiewet

4.1 Een andere kijk op Werk en inkomen

De Participatiewet zelf is na de decentralisatie er niet minder complex op geworden. Het aantal verplichtingen voor bijstandsgerechtigden is toegenomen. Daarnaast is er een ‘woud aan’ inkomensvoorzieningen gekomen zoals verschillende toeslagen en specifieke ondersteuningsregelingen. Juist voor mensen die financieel kwetsbaar zijn leidt dit tot een ‘zoektocht’ en is de administratieve last groot en complex. Dit leidt regelmatig tot problemen.

Deze ontwikkeling leidde, samen met een rigide uitvoeringspraktijk, de afgelopen jaren tot signalen over onredelijke en onwenselijke effecten van de Participatiewet. De uitwerking van de wet werd vaak als ‘streng’ omschreven. In 2020 kwamen daar de omvang en gevolgen van de kinderopvangtoeslagaffaire bij[27].
Mede als gevolg van de kinderopvangtoeslagaffaire ontstond er ook meer ruimte om de werking van de Participatiewet kritisch te evalueren en te zoeken naar een nieuwe balans in de Participatiewet die uitgaat van de menselijke maat en vertrouwen. De minister heeft in een kamerbrief geschreven dat zij streeft naar een Participatiewet:

- die eenvoudiger is en een toereikend bestaansminimum biedt,
- die mensen passende ondersteuning biedt om mee te doen in de samenleving. In de eerste plaats via werk of, als dat nog niet haalbaar is, door een andere vorm van participatie,
- met rechten en plichten die zinvol en begrijpelijk zijn en nageleefd kunnen worden door iedere uitkeringsgerechtigde. Waarbij, wanneer de situatie daar om vraagt, proportioneel gesanctioneerd kan worden. Doelbewust misbruik maken van sociale vangnet ondermijnt het draagvlak en moet aangepakt worden,
- die aansluit bij het doe-vermogen van mensen,
- goed uitvoerbaar is voor de professional, het verschil wordt uiteindelijk echt gemaakt in het contact met de mensen.

[24] Significant: Monitor abonnementstarief Wmo, tweede rapportage 2020, september 2020
[25] Significant: Inhoudelijke en financiële impact van het abonnementstarief Wmo, november 2021
[26] Significant: Monitor abonnementstarief Wmo, tweede rapportage 2020, september 2020
[27] Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid: Participatiewet uit balans, uitkomsten beleidsanalyse

Naar aanleiding van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen (POK) stelt het Rijk geld beschikbaar aan onder andere gemeenten om de dienstverlening aan mensen in kwetsbare posities te versterken. Het gaat daarbij om het versterken van de menselijke maat in de uitvoering, het verbeteren van de integrale dienstverlening en de rechtsbescherming van inwoners.[28]

4.2 Armoedebestrijding

Door de hoge inflatie zijn meer inwoners met een laag inkomen financieel in de problemen gekomen.
In het voorjaar van 2022 vormen inkomen, armoede en wonen de top drie van problemen op de publieke agenda. Zorgen over inkomen, inkomensverschillen en armoede worden het meest genoemd[29]. De toename van de armoede in 2022 is het gevolg van de hoge inflatie, met name door de hogere energiekosten. In 2021 bedroeg de inflatie gemiddeld 2,7%, maar dit is gestegen naar 12,0% in augustus 2022. Deze kostenstijgingen zorgt ervoor dat huishoudens met een laag of middeninkomen steeds moeilijker rond kunnen komen[30]. In 2021 konden inwoners met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum via de gemeente een energietoeslag aanvragen van 1300 euro. Ook in Lingewaard hebben inwoners hier gebruik van gemaakt. Hiermee heeft de gemeente een beter beeld gekregen van inwoner die onder het sociaal minimum leven en kan voor de toekomst het gemeentelijk armoedebeleid onder breder publiek bekend gemaakt worden.

4.3 Inburgeringswet en nieuwkomers

In 2022 is de nieuwe inburgeringswet in werking getreden en komt de regie weer terug bij de gemeenten[31]
In vergelijking met de vorige inburgeringswet, die toch overwegend op het leren van de Nederlandse taal was gericht, ligt het accent in de nieuwe wet beduidend meer op participatie. Hopelijk gaat dit een bijdrage leveren aan de verbetering van de arbeidsmarktparticipatie van statushouders. De nieuwe inburgeringswet geeft het participatiebeleid ten aanzien van statushouders een meer structurele basis.

[28] Sociaal en Cultureel Planbureau: Uitdagingen in het Sociaal Domein,, maart 2022
[29] Sociaal en Cultureel Planbureau: Burgerperspectieven 2022, december 2022
[30] Sociaal en Cultureel Planbureau: Kennisnotitie armoderamingen, september 2022
[31] Sociaal en Cultureel Planbureau: In uitvoering. Een analyse van het op statushouders gerichte beleid en wat er nodig is om dit beleid te verbeteren, september 2021

Gemeente Lingewaard
Kinkelenburglaan 6
6681 BJ Bemmel
(026) 326 01 11

www.lingewaard.nl